

Roland Barthes

Ο Ρολάν Μπαρτ (1915-1980) γεννήθηκε στις 12 Νοεμβρίου 1915 στη Γαλλία, στο Χερβούργο (Cherbourg) της Νορμανδίας. Σπούδασε στη Σορβόνη κλασική φιλολογία, διετέλεσε καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου και της Αλεξάνδρειας, διευθυντής σπουδών στο Εθνικό Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών (C.N.R.S.) και κατέλαβε τη νεοσυσταθείσα έδρα Σημειολογίας της Λογοτεχνίας στο Κολέγιο της Γαλλίας (Collège de France). Έγραψε μεγάλο αριθμό βιβλίων και άρθρων σχετικά με τη θεωρία της λογοτεχνίας και τον πολιτισμό. Μελέτησε τη σχέση λογοτεχνίας και εξουσίας φθάνοντας στο συμπέρασμα ότι η γλώσσα δεν είναι κοινωνικά αθώα. Εστίασε την προσοχή του στη μαζική κουλτούρα και καυτηρίασε το μικροαστικό τρόπο ζωής. Επηρέαστηκε από το σημειολόγο Saussure και συνείσφερε καθοριστικά στη δημιουργία του στρουκτουραλισμού. Ο Μπαρτ υπήρξε μαζί με τους Φουκό, Λακάν και τον Ντεριντά ένας από τους κορυφαίους γάλλους διανοητές του 20ου αιώνα, οι απόψεις του οποίου επηρέασαν τη φιλοσοφική σκέψη της δεκαετίας του 1970 και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού. Ο Μπαρτ πέθανε σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα σε ηλικία 64 ετών.

STUDIUM

«Αυτό που αισθάνομαι για τούτες τις φωτογραφίες έχει σχέση με ένα μέσο συναίσθημα, σχεδόν με ένα ντρεσάρισμα. Δεν έβλεπα στα γαλλικά, καμιά λέξη που να εκφράζει απλά τούτο το είδος ανθρώπινου ενδιαφέροντος· στα λατινικά όμως, αυτή η λέξη, νομίζω, υπάρχει: είναι το *studium*, που δεν σημαίνει, τουλάχιστον αμέσως, «étude» («σπουδή»), αλλά την προσήλωση σε κάτι, την προτίμηση σε κάποιον, ένα είδος γενικής επένδυσης, βιαστικής, βέβαια, αλλά δίχως ιδιαίτερη οξύτητα. Ακριβώς με το *studium* ενδιαφέρομαι για πολλές φωτογραφίες, είτε παίρνοντάς τες ως πολιτικές μαρτυρίες, είτε εκτιμώντάς τες ως καλούς ιστορικούς πίνακες : διότι με την παιδεία μου (αυτό το συννοούμενο είναι παρόν στο *studium*) συμμετέχω στα πρόσωπα, στις εκφράσεις, στις χειρονομίες, στο διάκοσμο, στις πράξεις»(Μπαρτ 1984 : 42).

PUNCTUM

«Το δεύτερο στοιχείο έρχεται να σπάσει (ή να ρυθμοκοπήσει) το *studium*. Αυτή τη φορά δεν είμαι εγώ που πάω να το γυρέψω (καθώς επενδύω το πεδίο του *studium* με την κυρίαρχη συνείδησή μου)· αυτό είναι που φεύγει από τη σκηνή, σαν βέλος κι έρχεται να με διαπεράσει. Υπάρχει στα λατινικά μια λέξη για τούτη την πληγή, για τούτη την αμυχή, για τούτο το σημάδι που κάνει ένα αιχμηρό εργαλείο· η λέξη αυτή φαίνεται να μου ταιριάζει ακόμα καλύτερα, αφού αναφέρεται και στην ιδέα της στίξης κι αφού οι φωτογραφίες για τις οποίες μιλάω μοιάζουν πράγματι εστιγμένες, κάποτε μάλιστα κατάστικτες, από τούτα τα ευαίσθητα στίγματα. Ακριβώς τούτα τα σημάδια, τούτες οι πληγές είναι στίγματα. Αυτό το δεύτερο στοιχείο που έρχεται να διαταράξει, το *studium*, θα τ'ονομάσω επομένως *punctum*· διότι *punctum* είναι συνάμα: αμυχή, μικρή τρύπα, μικρή κηλίδα, μικρή τομή-αλλά και ζαριά. Το *punctum* μιας φωτογραφίας, είναι το τυχαίο που, από μόνο του, με κεντά (αλλά και με μελανιάζει, με πονά)» (Μπαρτ 1984 : 42-43).

Andy Warhol, *Marilyn Monroe* 1967

Andy Warhol Campbell's Soup II Old Fashioned Vegetable 1969

andy warhol

Ευτελή, καθημερινά αντικείμενα φορτίζονται με περίσσια σημασία και αποκτούν έτσι εξωπραγματικές, μυθικές διαστάσεις. “Το κοινό θέλει την εικόνα του πάθους, όχι το πάθος αυτό καθαυτό” λέει ο Roland Barthes στις *Μυθολογίες*. Πάνω σε αυτήν την πραγματικότητα λειτουργεί και ο μηχανισμός της μάρκας. Το πιο σημαντικό δεν είναι το προϊόν αυτό καθαυτό, αλλά το όνομα που αυτό φέρει.

Marcel Duchamp, *Κρήνη* [Fontaine] 1917

Διοργάνωση *Silk Cut*, Charles Saatchi για την Saatchi & Saatchi

Λογότυπο Apple Rob Janoff

APPLE

Ο συμβολισμός είναι πολύ σημαντικός στην κατασκευή της εταιρικής ταυτότητας και του αξιακού της συστήματος. Επικοινωνείται μέσα από το εικονικό, πλαστικό και γλωσσολογικό επίπεδο του σήματος ή και του λογοτύπου. Θα εξετάσουμε μέσα από ποιους συμβολισμούς η αμερικάνικη εταιρεία υπολογιστών «χτίζει» την εικόνα της.

Το μήλο

Η φιλοσοφία της Apple συμπυκνώνεται στο σήμα το οποίο απεικονίζει ένα μήλο δαγκωμένο. Στο συνδηλωτικό επίπεδο, η επιλογή του μήλου για σήμα μιας εταιρείας υπολογιστών συμβολίζει από μόνη της πνεύμα αντισυμβατικό και πρωτότυπο. Το δαγκωμένο μήλο αποτελεί αναφορά στη Βιβλική ιστορία του Αδάμ και της Εύας και στον πολυπόθητο καρπό της Γνώσης.

Εικόνα 1. Ψυχώ (1960)

Εικόνα 2. Πολίτης Κέν (1941)

Εικόνα 3. Ψυχώ (1960)

Ο χώρος της μόδας γοήτευσε τον Roland Barthes. Το βιβλίο του *Système de la mode* (Σύστημα της μόδας) είναι αφιερωμένο στη μόδα, την οποία αντιμετωπίζει ως ένα σύστημα σημασίας. Την εξετάζει μέσα από τη γραπτή της μορφή, όπως την παρουσιάζει ο τύπος. Προσεγγίζει τη μόδα σαν ένα γλωσσικό σύστημα και εφαρμόζει πάνω της με ακρίβεια τους γλωσσικούς κανόνες. Η επιλογή του να μελετήσει την «γραπτή μόδα» και όχι την οπτική της διάσταση, όπως θα ήταν αναμενόμενο, φανερώνει την προτίμηση του Barthes για τη γλώσσα και τον λόγο.

FAQ 102

93-04 102/01/2010

FREQUENTLY ASKED QUESTIONS

ΚΥΚΛΟΦΕΙ ΚΑΘΕ ΠΕΜΠΤΗ
www.faqpress.gr

ΕΡΩΤΑ Η ΝΥΧΤΑ ΜΑΖ ΤΕΛΕΣΗΜΕ ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΟ ΟΡΟΙ.
ΕΡΩΤΑ Η ΕΡΩΤΗΜΕ ΚΑΛΟΔΑΙΟΥ ΓΙΑ ΕΝΤΑ ΜΗΜΕΣ.
ΕΡΩΤΑ Η ΑΝΑΔΟΧΟΙ ΤΗΝ ΑΓΑΘΗ ΑΝΤΙ ΤΟΝ ΕΡΩΤΗ.
ΕΡΩΤΑ Η... ΔΟΔΑΔΙ ΑΓΟΡΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ
ΕΡΩΤΗΜΕ ΜΕΝΗ ΑΝΤΙ ΤΗΝ ΑΓΓΕΛΙΑ ΤΟΥ ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΕ ΤΟΥ
ΑΘΗΝΑΣ ΠΡΟΣΕ, Η FAQ Η ΑΝΑΔΟΧΟΙ ΤΗΝ ΑΓΓΕΛΙΑ ΤΟΥ ΜΑΖ
ΚΑΝΟΥΝ ΔΕΦΕΡΑΝΟΥΣ ΔΕ ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΕ

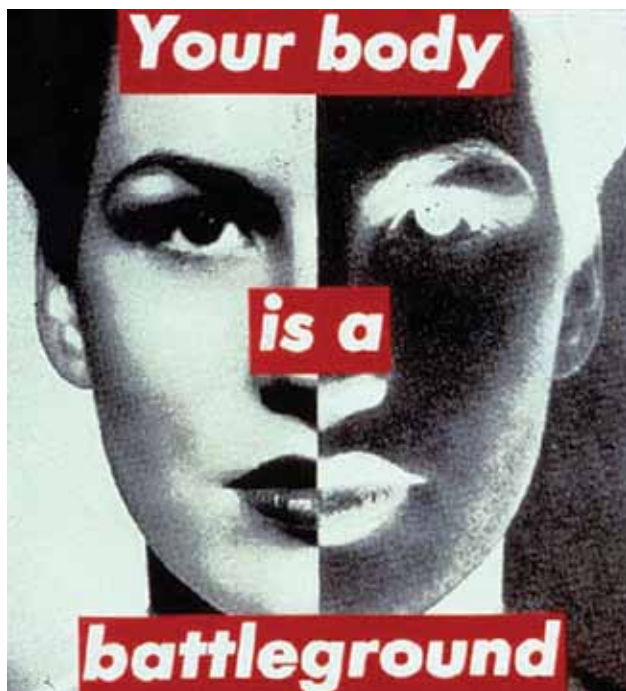
GREEKS DON'T CRY

Charles Lloyd

ΑΝΤΙ ΤΗΝ ΤΗΝ ΕΡΩΤΗΜΕ Η ΤΟΥ ΤΗΝ
ΕΡΩΤΗΜΕ Η ΤΗΝ ΕΡΩΤΗΜΕ Η ΤΟΥ ΤΗΝ
ΕΡΩΤΗΜΕ Η ΤΗΝ ΕΡΩΤΗΜΕ Η ΤΟΥ ΤΗΝ
ΕΡΩΤΗΜΕ Η ΤΗΝ ΕΡΩΤΗΜΕ Η ΤΟΥ ΤΗΝ
ΕΡΩΤΗΜΕ Η ΤΗΝ ΕΡΩΤΗΜΕ Η ΤΟΥ ΤΗΝ
ΕΡΩΤΗΜΕ Η ΤΗΝ ΕΡΩΤΗΜΕ Η ΤΟΥ ΤΗΝ
ΕΡΩΤΗΜΕ Η ΤΗΝ ΕΡΩΤΗΜΕ Η ΤΟΥ ΤΗΝ
ΕΡΩΤΗΜΕ Η ΤΗΝ ΕΡΩΤΗΜΕ Η ΤΟΥ ΤΗΝ

my job sucks.

Barbara Kruger. Χωρίς τίτλο Το σώμα σου είναι πεδίο μάχης [Untitled Your body is a battle ground] 1989

kind
gentleman

dirty
old man

unclear
meaning